

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Кафедра логопедії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор _____ Ю. О. Лянной

« _____ » _____ 2021 р.

**ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ**

016 Спеціальна освіта (016.01 Логопедія)

**«Сучасні тенденції логопедичної роботи в системі спеціальної та
інклюзивної освіти»**

Суми – 2021

Розробники:

1. Зелінська-Любченко К. О., к.пед.н., доцент кафедри логопедії.
2. Мороз Л. В., к.пед.н., доцент кафедри логопедії.
3. Стахова Л. Л., к.пед.н., старший викладач кафедри логопедії.

Програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри логопедії

Протокол № 8 від «02» грудня 2021 року

Завідувач кафедри

А.І. Кравченко, к.пед.н., професор

Програма підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників за спеціальністю 016 Спеціальна освіта (016.01 Логопедія) «Сучасні тенденції логопедичної роботи в системі спеціальної та інклюзивної освіти» розроблена з метою професійного розвитку фахівців-логопедів. Програма підвищення кваліфікації визначає перелік тем і обсяг навчального матеріалу, що необхідно засвоїти слухачу курсів.

Зміст програми підвищення кваліфікації розподілений відповідно розділам, що побудовані логічно та послідовно:

Розділ 1. «Теоретичні засади впровадження логопедичної діяльності в умовах спеціальної та інклюзивної освіти».

Розділ 2. «Сучасні технології логопедичної роботи».

Розділ 3. «Використання засобів арт-терапії у роботі з дітьми, що мають порушення мовленнєвого розвитку».

Розділ 4. «Теоретичні засади теорії сенсорної інтеграції».

Розділ 5. «Сенсорна інтеграція в освітній установі».

Мета підвищення кваліфікації: удосконалення професійної підготовки шляхом поглиблення й розширення професійних знань, умінь і навичок у сфері спеціальної освіти (зокрема логопедії), професійних компетентностей, набуття науково-педагогічного досвіду у межах спеціальності.

Завдання дисципліни:

1. Формувати компетентність знань щодо загально-теоретичних та медико-біологічних основ логопедії; теоретичних засад впровадження логопедичної діяльності в умовах спеціальної та інклюзивної освіти; теоретичних засад теорії сенсорної інтеграції.

2. Сприяти умінню розв'язувати задачі інноваційного характеру, удосконаленню навичок планувати, організувати та здійснювати логопедичний процес в умовах спеціальної та інклюзивної освіти, сприяти удосконаленню здатності до адаптації та дій в нових ситуаціях; виявляти, ставити та вирішувати проблеми в процесі логопедичної роботи.

3. Сприяти удосконаленню здатності впроваджувати у практичну діяльність результати сучасних наукових досліджень та інновацій у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

Загалом програма стажування має обсяг 6 кредитів Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС).

1. Результати підвищення кваліфікації

1. Написання наукової статті.

2. Розробка методичних вказівок до проведення різних форм логопедичної роботи.

3. Створення online-контенту на основі теоретичного матеріалу (розробка нотаток до уроків, мультимедійних презентацій).

2. Програма підвищення кваліфікації

«Сучасні тенденції логопедичної роботи в системі спеціальної та інклюзивної освіти»

Розділ 1. Теоретичні засади впровадження логопедичної діяльності в умовах спеціальної та інклюзивної освіти (1 кредит)

Тема 1.1. Актуальні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти.

Тема 1.2. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти.

Тема 1.3. Категорії (типології) освітніх труднощів у осіб з ООП та рівні підтримки в освітньому процесі. **Тема 1.4.** Логопедична допомога в умовах спеціальної та інклюзивної освіти.

Розділ 2. Сучасні технології логопедичної роботи (2 кредити)

Тема 3.1. Поняття про педагогічні технології. Класифікація сучасних педагогічних технологій. Теоретичні засади методики використання сучасних технологій логопедичної роботи. Основні якості сучасної педагогічної технології. Інноваційність як ознака сучасності. Сутність педагогічної інноватики. **Тема 3.2.** Технології логопедичного обстеження. Сутність логопедичного обстеження. Логопедичне обстеження експресивного мовлення. Логопедичне обстеження імпресивного мовлення. Логопедичне обстеження немовленнєвих процесів. Логопедичне обстеження просодичних компонентів мовлення. Обстеження писемного мовлення. **Тема 3.3.** Методичні особливості використання сучасних технологій корекційно-розвиткової роботи. Здоров'язбережувальні технології в логопедії. Інтерактивні технології в логопедії. Технологія розвитку творчої особистості Г.Альтшуллера. Технології розвиваючого навчання. Технічні засоби логопедичної роботи. Ігрові технології в логопедії. Інформаційно-комунікаційні технології в логопедії. Інноваційні методики в логопедії. **Тема 3.4.** Форми корекційно-розвиткової роботи. Форми організації корекційної допомоги в закладах освіти. Форми організації корекційної

допомоги в медичних закладах. **Форми організації корекційної допомоги в спеціальних закладах. Тема 3.5.** Технології взаємодії з батьками дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. **Форми організації взаємодії з батьками. Використання ігрових технологій. Використання інформаційно-комунікаційних технологій.**

Розділ 3. Використання засобів арт-терапії у роботі з дітьми, що мають порушення мовленнєвого розвитку (1 кредит).

Тема 6.1. Основні засоби мистецтва у логопедичному процесі. **Тема 6.2.** Бібліотерапія, як засіб корекції мовленнєвих порушень у дошкільників та молодших школярів. **Тема 6.3.** Кінезіотерапія, як засіб корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку **Тема 6.4.** Ізотерапія як засіб корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. **Тема 6.5.** Музикотерапія як засіб корекції мовлення у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. **Тема 6.6.** Імаготерапія як засіб корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Розділ 4. Теоретичні засади теорії сенсорної інтеграції (1 кредит)

Тема 2.1. Анатомо-фізіологічне підґрунтя сенсорної інтеграції: Загальна анатомо-фізіологічна характеристика сенсорних систем. Зорова система. Слухова система. Соматовісцеральна система. Нюхова система. Смакова система. Нейрофізіологічне підґрунтя сенсорної інтеграції. Загальна характеристика теорії сенсорної інтеграції. **Тема 2.2.** Порушення сенсорної інтеграції: Рівні сенсорної інтеграції та її дисфункції. Причини та класифікація дисфункцій. Дисфункції модуляції сенсорної інформації (вестибулярна система; тактильна система; пропріоцептивна система; зорова система; аудіальна система; смакова система; нюхова система). Супутні розлади, що зустрічаються з дисфункцією сенсорної інтеграції.

Розділ 5. Сенсорна інтеграція в освітній установі (1 кредит)

Тема 3.1. Теоретичне та практичне забезпечення терапії сенсорної інтеграції: Стратегії впровадження терапії сенсорної інтеграції. Обладнання та устаткування. **Тема 3.2.** Організаційне та дидактичне забезпечення корекційно-розвивального процесу на засадах теорії сенсорної інтеграції: Поняття «Сенсорної дієти». Впровадження сенсорної дієти в освітній установі. Застосування теорії сенсорної інтеграції в корекційно-розвивальному процесі.

Пропонується участь:

1. Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасні проблеми логопедії та реабілітації» (листопад, щорічно).
2. Логопедичний фестиваль «ЛОГОФЕСТ» (травень, щорічно).

4. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Айрзс Э. Дж. Ребенок и сенсорная интеграция. Понимание скрытых проблем в развитии. М.: Теревинф, 2009. 272 с.
2. Артпедагогіка і арттерапія в спеціальній освіті: Підручник для вузів / Е.А. Медведєва, І.Ю. Левченко, Л.Н. Комісарова, Т.А. Добровольська. – М.: Академія, 2001. – 248 с.
3. Афанасьєва Т. И. Учитъ по Монтессори (опыт из работы). М.: МЦМ, 1996. 48с.
4. Банди А., Лейн Ш., Мюррей Э. Сенсорная интеграция: теория и практика. М.: Теревинф, 2017. 768.
5. Берник Т. Л. До проблеми історії вивчення логопедичної допомоги дітям України. Хрестоматія з логопедії. Київ: КНТ, 2006.
6. Берник Т. Л. Розвиток диференційованих форм логопедичної допомоги дітям з вадами мовлення в Україні // Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Київ, 2006.
7. Біла М. Рідна мова. Гра-посібник для навчання читанню з двох років за методикою Зайцева М. О. К. : АТ «Оберег». 1993р.
8. Богуславський М. В., Корнетов Г. Б. Восхождение к Монтессори. Альманах МАМА. М. Выпуск I, 1994. 146 с.
9. Богуш А. М. Мовленнєво-ігровий супровід діяльності дітей дошкільного віку. URL: <http://visnyk.com.ua/stattya/2231-movlennevo-igrovij-suprovid-dijalnosti-ditej-doshkilnogo-viku.html>
10. Богуш А. М., Луцан Н. І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи. К.: «Слово», 2008. 64 с.
11. Бутрім В. Інтерактивні дидактичні ігри в початковій школі. Шкільний світ, 2007.
12. Бутрім. В. Інноваційна діяльність в ЗНЗ. Шкільний світ, 2007.
13. Гокіна Л. Організація психологічного супроводу дітей із відхиленнями у розвитку / Л. Гокіна // Дефектолог. – 2007. – № 12. – С. 3 – 10.

14. Деякі питання створення ресурсних центрів підтримки інклюзивної освіти та інклюзивноресурсних центрів: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 №617 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/617-2018-%D0%BF> (дата звернення: 14.09.2018).

15. Дидактичний матеріал для логопедичних занять із дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку / Упоряд. Л. Д. Плюшова. 2-е видання. – Х.: Вид. група «Основа», 2008. 144 с.

16. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. К. : Академвидав, 2004. 302с.

17. Довгалюк Т. П. Центр логопедичної допомоги відділу освіти. URL : <http://stavrmk.ucoz.ua/index/0-58>

18. Доман Г. Гармоничное развитие ребенка (Как развивать умственные и физические способности ребенка) / Пер. с англ. М., 1996.

19. Кислинг У. Сенсорная интеграция в диалоге: понять ребенка, распознать проблему, помочь обрести равновесие. М.: Теревинф, 2010. 240 с.

20. Колупаєва А.А. Методологічні та стратегічні виміри освіти дітей з особливими потребами у контексті освітнього реформування / А.А. Колупаєва // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2018. – №1(85). – С. 7.

21. Концепція розвитку інклюзивної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2010 №912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya> (дата звернення: 14.09.2018).

22. Крановиц К.С. Разбалансированный ребенок. Как распознать и справиться с нарушениями процесса обработки сенсорной информации / Кэрол Сток Крановиц / Пер. с англ. 1-е изд. СПб.: Редактор, 2012. 396 с.

23. Ликова І.О. Програма художнього виховання, навчання і розвитку дітей 2-6 років “Кольорові долоньки” / І.О. Ликова – Х.: Видавництво “Ранок”, 2007. – 128 с.

24. Линдіна Є. Ю., Ревуцька О. В. Технології логопедичного обстеження. Бердянськ: БДПУ, 2018.

25. Луцан Н.І. Мовленнєво-ігрова діяльність дітей дошкільного віку. Одеса: ПНЦ АПН України – СВД М.П.Черкасов, 2005.

26. Маркова А. К. Особенности овладения слоговым составом слов у детей с недоразвитием речи: автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. пед. наук.: спец. 13.00.03 «Коррекционная педагогика». М., 1963. 19 с.

27. Паршина Т.Б. Використання арт-терапевтичних засобів в роботі з дошкільнятами: методичний посібник / Т.Б. Паршина, Т.П. Корнєєва, Е.В. Лупанова. – Пенза, 2014. – 62 с.

28. Рібцун Ю. В. Дошкільні логопедичні пункти: актуальні проблеми сьогодення/ Проблеми та перспективи формування інноваційної системи освіти в ХХ столітті : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. 3–4 лют. 2012 р., м. Львів. Львів : Львівська педагогічна спільнота, 2012.

29. Рібцун Ю. В. Ігри для ротика : вправи на розвиток мовленнєвого дихання. Дошкільне виховання. 2007. № 4. С. 28-29.

30. Рібцун Ю. В., Рібцун О. Г. Граємо – мову вивчаємо. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 64 с.

31. Рібцун, Ю. В. Грати словом і в слові: Логопедичні заняття. Дошкільне виховання. 2005. №2. С. 20-21.

32. Розвиваючі ігри з водою та піском / упоряд. Н. Ф. Юрченко. Харків.: Основа, 2010. 207с.

33. Свистунова М. Різнокольорове дитинство. Ігротерапія, казкотерапія, ізотерапія, музикотерапія / М. Свистунова. – К.: Форум», 2016. – 192 с.

34. Сучасне заняття в дошкільному закладі: навчально-методичний посібник / за редакцією Н. В. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2007.

35. Теаралізована діяльність дошкільників. Художньо-естетичний розвиток. /Упор. Л.А. Шик. – Х. : Вид. Група “Основа”, 2011. – 176 с.

36. Тищенко В. В., Рібцун Ю. В. Як навчити дитину правильно розмовляти: від народження до 5 років : поради батькам. К. : Літера ЛТД. 2006. 128 с.

37. Шеремет М. К. Логопедія: підручник. К.: Видавничий дім «Слово», 2010.

38. Як Э., Аквилла П., Саттон Ш. Строим мостики с помощью сенсорной интеграции. Терапия для детей с аутизмом и другими первазивными расстройствами развития. – Белая церковь: ПАО «Белоцерковская книжная фабрика», 2016. – 240 с.

Додаткові:

1. Біла М. Навчаймо читанню українською мовою за методикою М. Зайцева. Підручник для батьків, вихователів, учителів. К. 2006р.

2. Варенова, Т.В. Создание коррекционно-развивающих технологий на основе метода сенсорной интеграции / Сборник трудов факультета специальной педагогики и специальной психологии. Т. 2. Международный межвузовский выпуск. М: МГПУ, 2007. – С. 44–51.

3. Власова О.В., Зеркалій О.В. Розвиток дрібної моторики рук / упоряд. О.В. Власова; іл..О.В.Зеркалій. Харків.: Основа, 2011. 159с.

4. Волобуєва Т. Б. Інформаційні технології в освіті. Методичний посібник. Донецьк. «Каштан», 2007.

5. Галамейко, Н. Мелодія душі : арт-терапевтичний клуб для педагогів ДНЗ / Наталія Галамейко // Психолог дошкілля. – 2014. – № 2. – С. 18–21. – Бібліогр. в кінці ст.

6. Горбова, С. А. Музикотерапія. Досвід чи інновація? / С. А. Горбова // Логопед. – 2012. – № 12. – С. 10–13.

7. Заплатинська А.Б. Становлення поняття «сенсорна інтеграція» у корекційній педагогіці. Корекційна та соціальна педагогіка і психологія. 2013. Вип. 23 (1). С. 48–57.

8. Крутий, Е. Л. Волшебная логопедия. / Е. Л. Крутий. Д.: Сталкер., 1999. 368 с.

9. Мартинчук О.В. Емоційна компетентність педагога як умова успішного впровадження інклюзивної освіти // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. – Серія 19. – Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – 2016. – Вип. 32. – Ч. 1. – С. 200–205

10. Мартинчук О.В. Підготовка фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі : Монографія. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 430 с.

11. Ньюмен С. Игры и занятия с особым ребенком. Руководство для родителей / Пер. с англ. Н.Л. Холмогоровой. М.: Теревинф, 2004. 240 с.

12. Пісочна терапія в роботі з дошкільниками / упоряд. Шик Л. А., Дикань Н. І., Гладченко О. М., Черкасова Ю. М. Харків.: Основа, 2010. 127с.

13. Сенсорная интеграция – метод коррекции первичного нарушения при расстройствах аутистического спектра: методическое пособие / Составитель Т.В. Кондратьева. – Самара. 2018. 122 с.

14. Скрипник Т. Сенсорна інтеграція як підґрунтя цілісного розвитку дітей із аутизмом. Особлива дитина: навчання і виховання, 2016. № 4. С. 24-31.

15. Стахова Л., Мороз Л. Застосування елементів сенсорної інтеграції в логопедичній роботі з дітьми дошкільного віку. Acta Paedagogica Volynienses. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021. № 4. С.151-156.